

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૨/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૩/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૪/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૫/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૬/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૭/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૮/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૧૯/૨૦૨૬
વિથ
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૨૦/૨૦૨૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી. એન. રે

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

ગુજરાત અંબુજા સિમેન્ટ્સ લિમિટેડ
વિરુદ્ધ
સરદાર સરોવર નર્મદા નિગમ લિમિટેડ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલીન મહેતા, ડો. અભિષ્ઠ કે. ઠાકર, શ્રી યજ્ઞ પુરોહિત(૭૦૧૦)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી એમ. બી. ગોહિલ(૨૭૦૨)

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી. એન. રે

તારીખ : ૧૫/૦૭/૨૦૨૬
સંયુક્ત મૌખિક ચુકાદો
(માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ દ્વારા)

૧. અરજીઓના આ સમૂહમાં, અમારી વિચારણા માટે કાયદાનો એક સામાન્ય પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હોવાથી, તે તમામને સાથે સાંભળવામાં આવ્યા છે અને આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે. સંક્ષિપ્તતા ખાતર, મુખ્ય અરજી એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૫૨૧૨/૨૦૨૬ ની હકીકતોનો હવે પછી ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે.

૨. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલીન મહેતા સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશી, વિદ્વાન વકીલ શ્રી યજ્ઞ પુરોહિત સાથે વિદ્વાન વકીલ ડો. અભિષ્ઠ કે. ઠાકર અને સામાવાળા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ. બી. ગોહિલને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યું, સ્પેશિયલ સિવિલ સ્યુટ નં. ૩૭/૨૦૧૪ માં આંક ૪૪ પર કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ (સંક્ષિપ્તમાં “સીપીસી”)

ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ (ડી) હેઠળ અહીંના પ્રતિવાદી/અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી રદ કરતાં પ્રિન્સિપાલ સિનિયર સિવિલ જજ, નર્મદા, રાજપીપળા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૧૫ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ અસાધારણ સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને આ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ (ડી) હેઠળની અરજી એવા આધાર પર દાખલ કરવામાં આવી હતી કે દાવો મુદત બહારનો છે અને તે મુજબ, પ્લેઈન્ટ સીધી રીતે જ રદ થવાને પાત્ર છે. ટ્રાયલ કોર્ટે પક્ષકારોના વિજ્ઞાન વકીલોની દલીલો ધ્યાનમાં લીધા પછી અને રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યા પછી નીચે મુજબના કારણો સાથે તારણ કાઢ્યું છે:—

પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને વાદી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા માનનીય ગુજરાત હાઈકોર્ટ અને માનનીય સર્પોચ્ય અદાલતના ચુકાદાઓમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં ધ્યાને લેતાં. વાદીએ લેખિત કરારના આધારે દાવો દાખલ કરેલ છે. સિમેન્ટના સપ્લાય તેમજ કરારની શરતો અને નિયમો અંગે પક્ષકારો વચ્ચે લેખિત કરાર કરવામાં આવ્યો હતો તે હકીકતનો પ્રતિવાદીએ ઇનકાર કર્યો નથી. આ કેસના રેકૉર્ડ પરથી એવું પણ જણાય છે કે કરારના અનુસંધાનમાં પક્ષકારો વચ્ચે પત્રવ્યવહાર થયેલ છે અને કરારની શરતો અને નિયમો તેમજ પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા પત્રવ્યવહારની હકીકતો વાદી તેમજ પ્રતિવાદી બંનેએ સાબિત કરવી જરૂરી છે. જ્યાં સુધી મુદત અંગેના વિવાદનો સંબંધ છે, દાવો દાખલ કરવાનો પ્રારંભિક સમય કયો હોવો જોઈએ? તે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની મૂલવણી કરીને નક્કી થવું જોઈએ, તે માત્ર પ્લેઈન્ટ વાંચીને નક્કી થઈ શકે નહીં.

ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ની જોગવાઈઓને જોતાં વાદી દ્વારા દાવાનું કારણ દર્શાવવા અંગે પ્રતિવાદી દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલી અન્ય તકરાર બાબતે, પેટા કલમ (એ) માં એવી જોગવાઈ છે કે જ્યાં દાવાનું

કારણ દર્શાવવામાં ન આવ્યું હોય, ત્યાં આવા કારણોસર પ્લેઈન્ટ રદ કરી શકાય છે, અહીં આ કેસમાં પ્લેઈન્ટના પેરા ૨૬ ને જોતાં, વાદીએ દાવાનું કારણ દર્શાવેલ છે પરંતુ પ્રતિવાદી દ્વારા તેનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી પુરાવો રજૂ કરીને તે સાબિત કરવું જરૂરી છે અને જ્યારે તેમાં હકીકતનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ હોય.

તેથી વાદી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદા અને ઉપર જણાવેલ ચુકાદામાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લેતાં, મુદતનો મુદ્દો કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે અને આ સંદર્ભમાં મુદ્દો ઘડવો જરૂરી છે અને સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓની મૂલવણી પર તે નક્કી થઈ શકે છે, જો પ્રતિવાદી પુરાવો રજૂ કર્યા પછી સાબિત કરવામાં સફળ થાય, તો દાવો રદ થઈ શકે છે, પરંતુ આ તબક્કે તેમાં કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે. મુદતના આધારે પ્લેઈન્ટ રદ કરી શકાય નહીં.

પ્રતિવાદીએ પ્લેઈન્ટના દેખીતી રીતે ત્રાસદાયક, ગુણદોષ વિનાના અને ચતુરાઈભર્યા ડ્રાફ્ટિંગના મુદ્દા પર ઘણા ચુકાદાઓ ટાંક્યા છે. પ્રતિવાદી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદામાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો સાથે હું સંમત છું પરંતુ તે પ્રતિવાદીના કેસને લાગુ પડતા નથી કારણ કે મેં ઉપર ઠરાવ્યું છે કે મુદતના મુદ્દામાં કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે, તેથી પ્રતિવાદી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પ્રતિવાદીના કેસને લાગુ પડતા નથી.

તેથી ઉપરોક્ત ચર્ચા અને વાદી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદામાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, મારો એવો અભિપ્રાય છે કે પ્રતિવાદીની હાલની અરજી ટકી શકે તેમ નથી અને તે રદ થવાને પાત્ર છે. તેથી હું નીચે મુજબનો હુકમ કરું છું.

હુકમ

આંક ૪૪ પરની પ્રતિવાદીની હાલની અરજી આથી રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

૪. ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમનું સાદું વાંચન દર્શાવે છે કે પ્લેઈન્ટમાં કરેલા કથનો અને સિમેન્ટના સપ્લાય તેમજ કરારની શરતો અને નિયમો અંગે પક્ષકારો વચ્ચે લેખિત કરાર કરવામાં આવ્યો હતો તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં અને કેસના રેકૉર્ડ પરથી એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કરારના અનુસંધાનમાં પક્ષકારો વચ્ચે

પત્રવ્યવહાર થયેલ છે અને કરારની શરતો અને નિયમો તેમજ પક્ષકારો વચ્ચેના પત્રવ્યવહારને લગતી હકીકતો વાદી અને પ્રતિવાદી દ્વારા સાબિત કરવી જરૂરી છે. જ્યાં સુધી મુદત અંગેના વિવાદનો સંબંધ છે, દાવો દાખલ કરવાનો પ્રારંભિક મુદ્દો કયો હોવો જોઈએ તે પ્રશ્નો રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની મૂલવણી કરીને નક્કી થવા જોઈએ અને તે માત્ર પ્લેઈન્ટ વાંચીને નક્કી થઈ શકે નહીં. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે વાદીએ દાવાનું કારણ દર્શાવેલ છે જેનો પ્રતિવાદી દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે અને જ્યારે હકીકતો પર નિર્ણય જરૂરી હોય ત્યારે પુરાવા રજૂ કરીને સદર મુદ્દો પણ નક્કી કરવો જરૂરી છે. વાદીનો દાવો દેખીતી રીતે ત્રાસદાયક, ગુણદોષ વગરનો હોવાના અને પ્લેઈન્ટના ચતુરાઈભર્યા ડ્રાફ્ટિંગના મુદ્દા પર પ્રતિવાદીઓની દલીલ અંગે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ કોઈપણ ચુકાદા કેસની હકીકતોને લાગુ પડતા નથી, કેમ કે અહીં મુદતનો મુદ્દો કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન સમાવે છે. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજી, તે મુજબ, રદ કરવામાં આવે છે.

૫. આ હુકમને પડકારતાં, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશી દ્વારા ભારપૂર્વક એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ની અરજીના પ્રશ્નનો નિર્ણય કરતી વખતે, અદાલતે પ્લેઈન્ટના જ કથનો જોવા જરૂરી છે અને પ્રતિવાદીના લેખિત જવાબ સહિત અન્ય કોઈપણ દસ્તાવેજ ધ્યાને લેવાનો હોતો નથી. રજૂઆત એવી છે કે પેપર-બુકના પાના નં. ‘૪૨’ પર એનેક્સર ‘બી’ તરીકે જોડાયેલ પ્લેઈન્ટનું જ વાંચન કરતાં, એ સ્પષ્ટ

થાય છે કે વાદી તરફથી એવી કબૂલાત છે કે દાવો દાખલ કરવા માટેનું દાવાનું કારણ તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪ ના રોજ ઉપસ્થિત થયું હતું જ્યારે પ્રતિવાદીએ પોતાની જવાબદારીનો ઇનકાર કરતો ડિમાન્ડ નોટિસનો જવાબ આપ્યો હતો. વાદી દ્વારા વર્ષ ૧૯૯૪, ૧૯૯૭, ૧૯૯૮ અને ૧૯૯૯ માં ઉઠાવવામાં આવેલી અનુગામી પત્રો/માંગણીઓનો સંદર્ભ માત્ર મુદતના પ્રશ્નને ઢાંકવા માટેનો છે. રજૂઆત એવી છે કે પ્રતિવાદી દ્વારા વાદીના દાવાઓનો ઇનકાર કરવામાં આવે તે તારીખથી મુદત શરૂ થાય છે અને પ્રતિવાદી તરફથી એવી કબૂલાત છે કે તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪ ના પત્ર દ્વારા જ દાવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો.

૬. બી એન્ડ ટી એન્ડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૨૪ (૫) એસ.સી.સી.
૩૫૮ માં રિપોર્ટ થયેલ સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે લિમિટેશન એક્ટ ના અનુચ્છેદ ૧૧૩ માં નિર્ધારિત મુદત, જે દાવો દાખલ કરવા માટે ત્રણ વર્ષનો સમયગાળો પૂરો પાડે છે, તે દાવો કરવાનો હક્ક પ્રથમ ક્યારે ઉપસ્થિત થાય છે તે તારીખથી શરૂ થાય છે. હાલના કેસમાં, પ્લેઈન્ટમાં જ વાદીની પોતાની કબૂલાત મુજબ, દાવો કરવાનો હક્ક તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪ ના રોજ ઉપસ્થિત થયો હતો જ્યારે પ્રતિવાદીએ વાદીના તમામ દાવાઓનો સ્પષ્ટપણે ઇનકાર કર્યો હતો. પક્ષકારો એટલે કે વાદી અને પ્રતિવાદી વચ્ચે થયેલો ત્યારપછીનો પત્રવ્યવહાર મુદતના પ્રશ્નો નક્કી કરવા માટે કોઈ સુસંગત રહેશે નહીં. સદર રજૂઆતોના સમર્થન માટે ૨૦૨૪ ૫ એસ.સી.સી. ૩૫૮ માં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૭. એવી ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બાબતનો સાર એ છે કે જ્યારે દાવાનું કારણ ઉપસ્થિત થાય ત્યારે મુદત શરૂ થાય છે અને દાવાનું કારણ ત્યારે ઉપસ્થિત થાય છે જ્યારે દાવો કરી શકે તેવી કોઈ વ્યક્તિ અને જેની સામે દાવો થઈ શકે તેવી બીજી વ્યક્તિ અસ્તિત્વમાં હોય, અને જ્યારે વાદીને સફળ થવા માટે હક્કદાર બનાવતી સાબિત કરવા યોગ્ય તમામ હકીકતો બની ચૂકી હોય. દાવાનું કારણ ક્યારે ઉપસ્થિત થયું છે તે નક્કી કરવાની સાચી કસોટી એ સમય નક્કી કરવાની છે જ્યારે વાદી સૌપ્રથમ પોતાની કાર્યવાહી સફળ પરિણામ સુધી પહોંચાડી શક્યો હોત.

૮. રજૂઆત એવી છે કે લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ના અનુચ્છેદ ૧૧૩ હેઠળ મુદતનો પ્રારંભિક મુદ્દો “જ્યારે દાવો કરવાનો હક્ક ઉપસ્થિત થાય” તે તારીખ છે. “દાવો કરવાનો હક્ક” શબ્દપ્રયોગ એ વ્યાપક સામાન્ય કાયદાના સિદ્ધાંતની અભિવ્યક્તિ છે અને દરેક કેસના સંજોગો અનુસાર તેનું અર્થઘટન થવું જોઈએ. તેનો અર્થ “જ્યારે પ્રથમ વખત દાવો કરવાનો હક્ક ઉપસ્થિત થાય” એવો કરવો પડે. સદર દલીલો એમ/એસ બી એન્ડ ટી એજી (ઉપર મુજબ) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાના પેરા નં. ‘૩૪’ માં નોંધાયેલા કથન પર આધારિત છે.

૯. વધુમાં, લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૯ નો ઉલ્લેખ કરતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તે મુદતના સતત ચાલુ રહેવાની જોગવાઈ કરે છે. તે સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે એકવાર સમય શરૂ થઈ જાય પછી, દાવો દાખલ કરવાની કે અરજી કરવાની કોઈપણ અનુગામી અસમર્થતા કે લાચારી તેને અટકાવતી

નથી. તેમાં વપરાયેલી ભાષાના આધારે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પ્લેઈન્ટના પેરા નં. ‘૧૯’ ના કથનને ધ્યાને લેતાં વાદીના પોતાના કેસ મુજબ, હાલના કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, દાવો કરવાનો હક્ક તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪ ના રોજ ઉપસ્થિત થયો હતો, જ્યારે વાદી માટે પોતાની કાર્યવાહી ચલાવવા, પોતાની વસૂલાતના હક્કનો ઉપયોગ કરવા માટે પ્રથમ વખત દાવાનું કારણ ઉપસ્થિત થયું હતું.

૧૦. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્લેઈન્ટના પેરા નં. ‘૧૯’ માં દર્શાવેલી અન્ય તમામ તારીખો અને પ્લેઈન્ટના પેરા નં. ‘૨૦’ માં અધિક્ષક ઇજનેરના તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના હુકમનો સંદર્ભ એ દાવાના કારણની તારીખ અંગે અદાલતને ગેરમાર્ગે દોરવાના હેતુથી, ચતુરાઈભર્યા ડ્રાફ્ટિંગમાં માત્ર સમય મેળવવા માટે છે. એવી ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવાની પતાવટ માટે પૂરી પાડવામાં આવેલી કોઈ આંતરિક વ્યવસ્થા, જેમ કે અધિક્ષક ઇજનેરના હુકમનો બચાવ લઈને કોઈપણ પક્ષકાર માટે હાથ વાળીને બેસી રહેવું અને દાવો દાખલ ન કરવો તે યોગ્ય નથી.

૧૧. રજૂઆત એવી છે કે લિમિટેશન એક્ટ ના અનુચ્છેદ ૧૧૩ નું સાદું વાંચન દર્શાવે છે કે જ્યારે દાવો કરવાનો હક્ક ઉપસ્થિત થાય, ત્યારે મુદત શરૂ થઈ જાય છે અને દાવો દાખલ કરવા માટે તેમાં નિર્ધારિત ત્રણ વર્ષનો સમયગાળો શરૂ થઈ જશે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં કાયદાની પ્રગટ ભૂલ કરી છે જ્યારે એવું ઠરાવ્યું છે કે હાલના

કેસમાં મુદતનો પ્રશ્ન કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે અને પક્ષકારો દ્વારા પુરાવા રજૂ કર્યા પછી તેની સાથે કામ લેવું જરૂરી છે.

૧૨. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની ભારપૂર્વકની રજૂઆત એવી છે કે પ્લેઇન્ટના સાદા વાંચન પરથી, લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ના અનુચ્છેદ ૧૧૩ ની જોગવાઈઓ લાગુ કરતાં, સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ (ડી) હેઠળ મુદત બહાર તરીકે પ્લેઇન્ટ રદ થવાને પાત્ર છે.

૧૩. જોડાયેલી બાબતો પૈકીની એક બાબતમાં અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલીન મહેતાએ વધુમાં ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે આ ચતુરાઈભર્યા ડ્રાફ્ટિંગનો સ્પષ્ટ કેસ છે અને વાદી દાવાના કારણની શરૂઆત વિશે ચોક્કસ જણાવવા માટે શુદ્ધ હાથ સાથે કોર્ટ સમક્ષ આવ્યો નથી. પેરા નં. ‘૧૯’ માં પક્ષકારો વચ્ચે વિવિધ સંદેશાવ્યવહારની આપ-લે થઈ હતી તે વિવિધ તારીખો વિશે પ્લેઇન્ટમાં કરવામાં આવેલા કથનો એ હકીકતનો સ્પષ્ટ પુરાવો છે કે વાદીએ સદર પત્રવ્યવહારની વિવિધ તારીખોની મદદથી પોતાના ત્રાસદાયક દાવાઓને ઢાંકવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. વધુમાં, અધિક્ષક ઈજનેરના તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના હુકમનો સંદર્ભ પણ અહીં કે ત્યાં ક્યાંય લાગુ પડતો નથી, કેમ કે મુદત તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪ થી શરૂ થઈ ગઈ હતી અને જ્યારે બાબત અધિક્ષક ઈજનેરને મોકલવામાં આવી અને તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના રોજ તેમના દ્વારા નિર્ણય કરવામાં આવ્યો તે તબક્કે તે તૂટી શકે નહીં.

૧૪. પ્લેઈન્ટના પેરા નં. ‘૨૦’ ના કથનોના આધારે મુદત તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ થી શરૂ થશે તેવા સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલના વલણનું, આમ, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ભારપૂર્વક ખંડન કરવામાં આવ્યું છે.

૧૫. અદાલતનું ધ્યાન પેપર બુકના પાના નં. ‘૧૩૧’ પર દસ્તાવેજોની યાદી સાથે રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી તારીખ ૧૦.૦૫.૧૯૯૯ ની ડિમાન્ડ નોટિસ તરફ દોરવામાં આવ્યું છે જેથી એવી રજૂઆત કરી શકાય કે સદર ડિમાન્ડ નોટિસ વાદી દ્વારા પ્રતિવાદીને આખરી રીતે રકમ પરત કરવા જણાવતી હતી જેના સંદર્ભમાં વસૂલાતનો દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. એકવાર આવું બન્યા પછી, વાદીના પોતાના કેસ મુજબ, આખરી ડિમાન્ડ નોટિસની તારીખ એટલે કે તારીખ ૧૦.૦૫.૧૯૯૯ થી પણ ત્રણ વર્ષનો સમયગાળો વીતી ગયો હતો. દાવો કોઈપણ સંજોગોમાં મુદત બહાર ગણવો જ જોઈએ અને અધિક્ષક ઈજનેરના તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના નિર્ણયના આધારે દાવો મુદતમાં હોવાની વાદીની તમામ દલીલો રદ થવાને પાત્ર છે.

૧૬. સામાવાળા/વાદી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગોહિલ, જોકે, પ્લેઈન્ટના જ પેરા નં. ‘૧૯’ અને ‘૨૦’ ના કથનો સાથે વાદગ્રસ્ત હુકમનો બચાવ કરે છે અને એવી રજૂઆત કરે છે કે પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા કરારની એક કલમ હેઠળ, વિવાદનો નિર્ણય અધિક્ષક ઈજનેર દ્વારા કરવાનો હતો અને એકવાર બાબત અધિક્ષક ઈજનેરને મોકલવામાં આવી, પ્રતિવાદીને નોટિસ બજાવવામાં

આવી, તેઓએ કાર્યવાહીમાં ભાગ લીધો અને આ કોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજીમાં પોતાની કાર્યવાહી લાવીને અધિક્ષક ઈજનેર દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના હુકમને પડકાર્યો પણ હતો.

૧૭. રજૂઆત, આમ, એવી છે કે મુદત તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ થી શરૂ થશે તેવો વાદીનો કેસ એ ચર્ચાસ્પદ મુદ્દો હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટે મુદ્દો ઘડીને તેની તપાસ કરવાની રહે છે, અને સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના તબક્કે પ્લેઈન્ટ રદ કરી શકાય નહીં.

૧૮. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી આ રજૂઆતો સાથે કામ લેતાં અને રેકૉર્ડનું અવલોકન કરતાં, શરૂઆતમાં, આપણે આપણી જાતને યાદ અપાવી શકીએ કે આપણને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ અમારા સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે આહ્વાન કરવામાં આવ્યું છે જે પ્રકૃતિમાં અસાધારણ છે અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમયાંતરે યાદ અપાવ્યા મુજબ, વિરલથી વિરલ કેસોમાં તેનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે હાઈકોર્ટ એવી કોઈ ભૂલને સુધારવા માટે ગૌણ અદાલતના અભિપ્રાયના સ્થાને પોતાનો અભિપ્રાય મૂકવા માટે અપીલ કોર્ટ તરીકે કામ કરી શકતી નથી, જે રેકૉર્ડની હકીકતો પર પ્રગટ નથી. હાઈકોર્ટના સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગમાં ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમમાં દખલગીરી કાયદાની પ્રગટ ભૂલ અથવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રના સ્પષ્ટ ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં અનુમતિપાત્ર છે.

૧૯. નંદી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કોરિડોર એન્ટરપ્રાઇઝિસ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. બી. ગુરખા નાયડુ અને અન્ય, ૨૦૨૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એસ.સી. ૭૪૫ માં રિપોર્ટ થયેલ ચુકાદામાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ગૌણ અદાલતો અથવા ટ્રિબ્યુનલોના અધિકારક્ષેત્રની મર્યાદામાં લેવાયેલા તમામ પ્રકારના મુશ્કેલ કે ખોટા નિર્ણયોને સુધારવા માટે હાઇકોર્ટને અમર્યાદિત વિશેષાધિકાર આપવામાં આવ્યો નથી. આ સત્તાનો ઉપયોગ કરવો અને અદાલતો અથવા ટ્રિબ્યુનલોના હુકમોમાં દખલ કરવી તે ફરજમાં ગંભીર બેદરકારી અને કાયદા અથવા ન્યાયના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોના ઘોર ઉલ્લંઘનના કિસ્સાઓ પૂરતી મર્યાદિત છે, જ્યાં જો હાઇકોર્ટ દખલ ન કરે, તો ગંભીર અન્યાય સુધાર્યા વિના રહી જાય છે. જો કોઈ વ્યાજબી વ્યક્તિ અદાલત કે ટ્રિબ્યુનલ પહોંચી હોય તેવા તારણ પર સંભવતઃ પહોંચી શકે નહીં તેટલું તારણ વિકૃત હોય અથવા તેને યોગ્ય ઠેરવવા માટે કોઈ પુરાવો જ ન હોય, તો હાઇકોર્ટ ગૌણ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલના હકીકતના તારણોને રદ કરી શકે છે અથવા અવગણી શકે છે.

૨૦. હાલના કેસમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે તેના અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગમાં સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજીનો નિર્ણય કર્યો છે અને સંબંધિત અદાલતના અધિકારક્ષેત્રના અભાવ અંગે કોઈ દલીલ નથી. અમારા દ્વારા માત્ર એટલી જ તપાસ થઈ શકે છે કે શું ટ્રાયલ કોર્ટનો હુકમ રેકૉર્ડ પર દેખીતી ગેરકાયદેસરતાથી પીડાય છે અને ટ્રાયલ કોર્ટે લીધેલો મત એ પ્રગટ ગેરકાયદેસરતાથી પીડાતો હોવાના કારણે બિલકુલ સ્વીકાર્ય મત નથી.

૨૧. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ દખલગીરીના કાર્યક્ષેત્રને લગતા ઉપરોક્ત કાનૂની સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આપણે સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ની જોગવાઈઓ પણ જોઈ શકીએ છીએ. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળ પ્લેઈન્ટ રદ કરવા માટે દાખલ કરાયેલી અરજીની તપાસને લગતો કાયદો સુસ્થાપિત છે. આવી કોઈપણ અરજીની તપાસ કરતી વખતે અદાલત પ્લેઈન્ટમાં કરેલા કથનો જ જોશે અને નક્કી કરશે કે શું પ્લેઈન્ટ સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (એ) થી (એફ) માં જણાવેલી કોઈપણ ખામીઓથી પીડાય છે કે કેમ. પ્રસ્તુત કેસમાં, સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (ડી) હેઠળ પ્લેઈન્ટ બાધિત હોવા અંગેની જોગવાઈ લાગુ કરવામાં આવી છે, એટલે કે, દાવો પ્લેઈન્ટના કથનો પરથી કોઈપણ કાયદા દ્વારા બાધિત હોવાનું જણાય છે.

૨૨. એ પણ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે મુદતનો પ્રશ્ન, જો સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના તબક્કે ઉપસ્થિત કરવામાં આવે, તો ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેની તપાસ થઈ શકે છે અને જો પ્લેઈન્ટ પ્રથમ દર્શનીય રીતે જ મુદતથી બાધિત જણાતી હોય તો તે રદ થઈ શકે છે. જ્યાં વાદી મુદતના પ્રશ્નને ઢાંકવાનો પ્રયાસ કરે છે તેવી ચતુરાઈપૂર્વક ડ્રાફ્ટ કરાયેલી પ્લેઈન્ટને સીધી રીતે જ રદ કરવાની હોય છે, કેમ કે વાદી માટે સ્વચ્છ હાથ સાથે કોર્ટ સમક્ષ આવવું અને દાવાના કારણ અને મુદત અંગે સ્પષ્ટ કથનો કરવા અનિવાર્ય છે. પ્લેઈન્ટમાં સાચો ખુલાસો કરવો એ વાદીની ફરજ છે અને જો દાવાના કારણ વિશે યોગ્ય ખુલાસો ન હોય, તો દાવા સાથે આગળ વધવાનું હોતું નથી.

૨૩. પોપટ એન્ડ કોટેચા પ્રોપર્ટી વિ. સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સ્ટાફ એસોસિએશન, (૨૦૦૫) ૭ એસ.સી.સી. ૫૧૦ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં, સામાવાળાએ પ્લેઇન્ટ મુદતથી બાધિત હોવાથી રદ કરવાની માગ કરી હતી, ડિવિઝન બેન્ચે ઠરાવ્યું હતું કે તમામ દાવાઓ ૧૯૮૫ સુધીમાં લીઝ ડીડ ન થવા સંબંધિત હતા, જ્યારે ૧૯૯૯ નો દાવો મુદત બહાર હતો. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે મુદત જાહેર નીતિ પર આધારિત છે, જેનો હેતુ શાંતિ સુનિશ્ચિત કરવાનો, છેતરપિંડી અને ખોટી જુબાનીને ડામવાનો, ત્વરિતતા લાવવાનો અને જુલમ અટકાવવાનો છે. કાનૂન, એટલે કે લિમિટેશન એક્ટ સામાન્ય અને જાહેર નીતિના સૌથી હિતકારી સિદ્ધાંત પર સ્થપાયેલ છે અને સમુદાય માટે મહાન લાભના સિદ્ધાંતને સમાવિષ્ટ કરે છે. તેને ખૂબ જ ઔચિત્ય સાથે શાંતિ, સુલેહ અને ન્યાયનો કાયદો કહેવામાં આવ્યો છે. આ કાયદો ભૂતકાળના તમામ સંચયોને એક સામાન્ય પાત્રમાં દફનાવીને દાવાબાજીને નિરુત્સાહિત કરે છે જે અસ્પષ્ટ છે અને સમય વીતવા સાથે અસ્પષ્ટ બની ગયા નથી. તેનો હેતુ હક્કોનો નાશ કરવાનો નથી પરંતુ માત્ર ઉપાયને બાધિત કરવાનો છે. જોગવાઈઓ એ જોવા માટે છે કે પક્ષકારો વિલંબકારી ચુકિતઓનો આશરો ન લે, પરંતુ ત્વરિતપણે તેમનો ઉપાય શોધે.

૨૪. વધુમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ નો કલોઝ (ડી) પ્લેઇન્ટના કથન પરથી કોઈપણ કાયદા દ્વારા બાધિત જણાતા દાવા વિશે વાત કરે છે. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરાયેલ અરજી પર વિચાર કરતી વખતે વિવાદિત પ્રશ્નો નક્કી કરી શકાતા નથી. ઓર્ડર ૭

ના રૂલ ૧૧ નો કલોઝ (ડી) માત્ર તેવા કેસોમાં જ લાગુ પડે છે જ્યાં પ્લેઈન્ટમાં વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલું કથન, કોઈપણ શંકા કે વિવાદ વિના દર્શાવે છે કે દાવો અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા દ્વારા બાધિત છે. સલીમ ભાઈ અને અન્ય વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૩ (૧) એસ.સી.સી. ૫૫૭) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કરતાં, તેમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે સંહિતાના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (એ) અને (ડી) હેઠળની અરજીનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે, પ્લેઈન્ટના કથનો જ સુસંગત છે; લેખિત જવાબમાં પ્રતિવાદી દ્વારા લેવાયેલા બચાવ તે તબક્કે સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત રહેશે.

૨૫. જો પ્લેઈન્ટના અર્થપૂર્ણ અને ઔપચારિક નહીં તેવા વાંચન પર, તે દાવો કરવાનો હક્ક દર્શાવતી ન હોવાના અર્થમાં દેખીતી રીતે ત્રાસદાયક અને ગુણદોષ વગરની હોય, તો ટ્રાયલ કોર્ટે સંહિતાના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ અને તેમાં દર્શાવેલ આધાર સંતોષાય છે કે કેમ તેની ખાતરી કરવી જોઈએ. જો ચતુરાઈભર્યા ડ્રાફ્ટિંગથી દાવાના કારણનો ભ્રમ ઊભો થયો હોય, તો સંહિતાના ઓર્ડર ૧૦ હેઠળ પક્ષકારની ઝીણવટભરી તપાસ કરીને પ્રથમ સુનાવણી વખતે જ તેને મૂળમાંથી જ ડામી દેવો જોઈએ.

૨૬. એ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે કોઈ એક ચોક્કસ દલીલ ધ્યાને લેવાની હોતી નથી, અને સમગ્ર પ્લેઈન્ટ વાંચવાની હોય છે. પ્લેઈન્ટનો માત્ર એક ભાગ રદ કરી શકાતો નથી અને જો કોઈ દાવાનું કારણ દર્શાવવામાં ન આવ્યું હોય, તો સમગ્ર

પ્લેઈન્ટ રદ કરવી જ જોઈએ. ઓર્ડર ૭ ના રૂલ ૧૧ નો કલોઝ (ડી) લાગુ પડતો હતો કે કેમ તે જાણવા માટે સમગ્ર પ્લેઈન્ટના કથનો જોવાના રહે છે.

૨૭. રમેશ બી. દેસાઈ અને અન્ય વિ. બિપિન વડીલાલ મહેતા અને અન્ય, ૨૦૦૬ (૫) એસ.સી.સી. ૬૩૮ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલત સીપીસી ના ઓર્ડર ૧૪ રૂલ ૨ ની જોગવાઈઓ સાથે કામ લઈ રહી હતી, જ્યાં એક જ દાવામાં કાયદા અને હકીકત બંનેના પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થાય છે, અને અદાલતનો એવો અભિપ્રાય હોય કે કેસ અથવા તેનો કોઈપણ ભાગ માત્ર કાયદાના મુદ્દા પર નિકાલ થઈ શકે છે, તો તે મુદ્દો (એ) અદાલતના અધિકારક્ષેત્ર, અથવા (બી) તે સમયે અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા દ્વારા દાવા સામે નિર્મિત બાધ સંબંધિત હોય તો તે મુદ્દો પ્રથમ ચલાવી શકે છે.

૨૮. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સામાન્ય રીતે દાવાના તમામ મુદ્દાઓ અદાલત દ્વારા ચલાવવા જોઈએ; ખાસ કરીને જ્યારે કાયદાના મુદ્દાઓ પરનો નિર્ણય પણ હકીકતના મુદ્દાઓ પરના નિર્ણય પર આધારિત હોય અન્યથા તે દાવાની એકપક્ષીય ટ્રાયલમાં પરિણમશે. હકીકતના મુદ્દાઓ સિવાય કાયદાના મુદ્દાઓ ચલાવવાનું અધિકારક્ષેત્ર માત્ર ત્યારે જ વાપરી શકાય છે જ્યારે અદાલતના અભિપ્રાયમાં સમગ્ર દાવાનો નિકાલ માત્ર કાયદાના મુદ્દાઓ પર થઈ શકે, પરંતુ સંહિતા અદાલતને પ્રાથમિક મુદ્દાઓ તરીકે કાયદા અને હકીકતના મિશ્ર મુદ્દાઓ પર દાવો ચલાવવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર આપતી નથી.

૨૯. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (ડી) ના કાર્યક્ષેત્ર અંગે, પોપટ એન્ડ કોટેચા (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતાં, રમેશ બી. દેસાઈ (ઉપર મુજબ) માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે મુદતનો બચાવ હકીકતોથી અલગ કાયદાના અમૂર્ત સિદ્ધાંત તરીકે નક્કી થઈ શકતો નથી કારણ કે દરેક કેસમાં મુદતનો પ્રારંભિક મુદ્દો નક્કી કરવાનો હોય છે જે સંપૂર્ણપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે. મુદતનો બચાવ એ કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે.

૩૦. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧(ડી) માં આવતા “કાયદા દ્વારા બાધિત” શબ્દોમાં મુદતના કાયદા દ્વારા બાધિત હોવાના આધારનો પણ સમાવેશ થશે કે કેમ તે પ્રશ્ન, બાલસારિયા કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા. લિ. વિ. હનુમાન સેવા ટ્રસ્ટ અને અન્ય, ૨૦૦૬ ૫ એસ.સી.સી. ૬૫૮ (વિશેષ કરીને પેરા ૮) માં વિચારણામાં લેવાયો હતો, જેમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી પ્લેઈન્ટના જ વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ ન થાય કે તે મુદતથી બાધિત છે, ત્યાં સુધી સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧(ડી) હેઠળ પ્લેઈન્ટ રદ કરી શકાય નહીં.

૩૧. સદર કલોઝની ભાષા અને સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ ની યોજનાને ધ્યાને લેતાં, સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજી પર વિચાર કરતી વખતે વિવાદિત પ્રશ્નો નક્કી થઈ શકતા નથી. ઓર્ડર ૭ ના રૂલ ૧૧ નો કલોઝ (ડી) માત્ર તેવા કિસ્સાઓમાં જ લાગુ પડે છે જ્યાં પ્લેઈન્ટમાં વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલું કથન, કોઈપણ શંકા કે વિવાદ વિના દર્શાવે છે કે દાવો અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા દ્વારા બાધિત છે.

૩૨. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે આપણે હાલના કેસમાં પ્લેઇન્ટ જોઈએ છીએ, ત્યારે પ્લેઇન્ટના પેરા નં. ‘૧૯’ અને ‘૨૦’ માં કરવામાં આવેલા કથનો અમારા હેતુઓ માટે સુસંગત છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:—

“૧૯. વાદીએ વાદી પાસેથી મેળવેલ અતિરેક નાણાં પરત કરવા પ્રતિવાદીને જણાવ્યું હતું. આ સંદર્ભમાં વાદીએ પ્રતિવાદીને તારીખ ૨૮/૩/૯૪, ૨૦/૬/૯૭, ૧૯/૭/૯૭, ૨૩/૧૧/૯૮, ૧૧/૩/૯૯, ૧૦/૫/૯૯ ના રોજ પત્ર લખેલ છે. પ્રતિવાદીએ કોઈ આધાર વિના તારીખ ૯/૯/૯૬, ૨૧/૨/૯૪, ૨૪/૬/૯૭, ૨૦/૩/૯૯ ના પત્ર દ્વારા જવાબ આપેલ છે.”

“૨૦. આ રીતે વાદી અને પ્રતિવાદી વચ્ચે વિવાદ ઉપસ્થિત થયો હતો. તેથી પેરા ૨ માં ક્રમ નં. ૧ અને ૨ પર દર્શાવેલ કરાર સિવાયના તમામ કરારોની શરતો મુજબ, જેમાં દાવાના કરારનો પણ સમાવેશ થાય છે, વાદી કંપનીના અધિક્ષક ઈજનેરને વાદી અને પ્રતિવાદીની હકીકતો ધ્યાને લેવા અને જરૂરી હુકમો કરવા જણાવવામાં આવ્યું હતું. પ્રતિવાદીને તારીખ ૧૯/૭/૯૯ ની નોટિસ બજાવ્યા પછી અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી મૌખિક અને લેખિત તમામ રજૂઆતો ધ્યાને લીધા પછી અધિક્ષક ઈજનેરે તારીખ ૩૦/૯/૯૯ ના રોજ હુકમ પસાર કર્યો હતો. તે હુકમમાં આપેલા કારણો અને વિગતો મુજબ અધિક્ષક ઈજનેરે પ્રતિવાદીઓને વાદી પાસેથી ગેરકાયદેસર રીતે વસૂલવામાં આવેલી રકમ રૂ. ૧૨,૧૩,૫૨,૦૭૮.૮૮ વ્યાજ સહિત પરત કરવાનો હુકમ કર્યો હતો. ઉપરોક્ત રકમ દાવાના પેરા ૨ માં જણાવેલ કરાર નં. ૩ થી ૯ ને લગતી હતી.

ઉપરોક્ત રૂ. ૧૨,૧૩,૫૨,૦૭૮.૮૮ ની રકમમાં દાવાના કરાર નં. ડી-૧૨/૯૪-૯૫ ના વેચાણ વ્યવહારને લગતી પ્રતિવાદી દ્વારા વસૂલવામાં આવેલી વધારાની રકમનો પણ સમાવેશ થાય છે. અને તેથી પ્રતિવાદી પાસેથી સદર રકમ વ્યાજ સહિત વસૂલ કરવા માટે આ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.”

૩૩. દાવાનું કારણ દર્શાવતા પ્લેઇન્ટના સદર કથનોના સાદા વાંચન પરથી, એ જોઈ શકાય છે કે વાદીએ વાદી પાસેથી મેળવેલા વધારાના નાણાં પરત કરવાની વાદીની માંગણીનો પ્રતિવાદી દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૪, ૦૯.૦૯.૧૯૯૬, ૨૪.૦૬.૧૯૯૭ અને ૨૦.૦૩.૧૯૯૯ ના પત્રો દ્વારા કોઈપણ આધાર વિના

જવાબ આપવામાં આવ્યો હોવાનું જણાવવા માટે પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા વિવિધ પત્રવ્યવહારનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

૩૪. તેમાં વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા કરાર હેઠળ, એકવાર વિવાદ ઉપસ્થિત થયા પછી, તેમાંની શરતો અનુસાર, વાદી – કંપનીના અધિક્ષક ઈજનેર વાદી અને પ્રતિવાદીના પરસ્પર દાવાઓ ધ્યાનમાં લેવા અને યોગ્ય નિર્ણય લેવા માટે સક્ષમ હતા. અધિક્ષક ઈજનેરે પ્રતિવાદી પર તારીખ ૧૯.૦૭.૧૯૯૯ ની નોટિસની યોગ્ય બજવણી કર્યા પછી અને પક્ષકારોની મૌખિક તેમજ લેખિત બંને રજૂઆતો ધ્યાનમાં લીધા પછી, તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ નો હુકમ પસાર કર્યો છે, જેના દ્વારા પ્રતિવાદીને રૂ. ૧૨,૧૩,૫૨,૦૭૮.૮૮ ની રકમ વ્યાજ સહિત પરત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે, જે કથિત રીતે વાદી પાસેથી ગેરકાયદેસર રીતે વસૂલ કરવામાં આવી હતી.

૩૫. પ્લેઇન્ટના કથનો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ વાદીની એવી દલીલ છે કે અધિક્ષક ઈજનેર દ્વારા નિર્ધારિત ઉપરોક્ત રકમ, જેમાં દાવાના કરારના વેચાણ વ્યવહારને લગતી પ્રતિવાદી દ્વારા વસૂલવામાં આવેલી વધારાની રકમનો સમાવેશ થાય છે, તે પ્રતિવાદી પાસેથી વ્યાજ સહિત વસૂલ કરવી જરૂરી છે અને તેથી આ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.

૩૬. પ્લેઇન્ટના પેરા નં. ‘૨૪’ માં જણાવ્યા મુજબનું દાવાનું કારણ નીચે મુજબ વંચાય છે:—

૨૪. દાવાનું કારણ:—

હાલના દાવા માટેનું દાવાનું કારણ તારીખ ૨૫/૧/૯૫, ૨૨/૨/૯૫ ના રોજ જ્યારે કરારની શરતો અને નિયમો નક્કી કરવામાં આવ્યા ત્યારે અને વિવિધ તારીખોએ જ્યારે પ્રતિવાદીએ વધારાની રકમ વસૂલ કરી ત્યારે અને વિવિધ તારીખોએ જ્યારે વાદીએ વધારાની રકમ પરત કરવા પત્ર લખ્યો ત્યારે અને તારીખ ૩૦/૯/૯૯ ના રોજ જ્યારે અધિક્ષક ઇજનેરે અન્ય કરારો સાથે દાવાની રકમ વસૂલ કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો ત્યારે ઉપસ્થિત થયું છે.”

૩૭. આમ, પ્લેઇન્ટમાં સ્પષ્ટ કથન છે કે દાવો દાખલ કરવા માટેનું દાવાનું કારણ તારીખ ૨૫.૦૧.૧૯૯૫ અને ૨૨.૦૨.૧૯૯૫ ના રોજ જ્યારે કરારની શરતો અને નિયમો નક્કી કરવામાં આવ્યા ત્યારે અને વિવિધ તારીખોએ જ્યારે પ્રતિવાદીએ વધારાની રકમ વસૂલ કરી ત્યારે અને વિવિધ તારીખોએ જ્યારે વાદીએ વધારાની રકમ પરત કરવા માટે પ્રતિવાદીને પત્ર લખ્યો ત્યારે અને વધુમાં તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ ના રોજ, જ્યારે બંને પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અધિક્ષક ઇજનેર દ્વારા પ્રતિવાદીની જવાબદારી આખરી રીતે નક્કી કરવામાં આવી અને વસૂલાતનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો ત્યારે ઉપસ્થિત થયું છે.

૩૮. હાલના કેસની આ હકીકતો અને સંજોગોમાં, પ્લેઇન્ટમાં કરેલા ખુલાસા મુજબ, જ્યારે દાવાના વિષયવસ્તુ એવા પ્રસ્તુત વિવાદના સંબંધમાં તારીખ ૧૯.૦૭.૧૯૯૯ ના રોજ તેમને આપવામાં આવેલી નોટિસ પર અરજદારો અધિક્ષક ઇજનેર સમક્ષ હાજર થયા હતા તે હકીકત વિશે કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં, અને અધિક્ષક ઇજનેરનો તારીખ ૩૦.૦૯.૧૯૯૯ નો વસૂલાતનો નિર્દેશ આપતો હુકમ છે, ત્યારે અધિનિયમના અનુચ્છેદ ૧૧૩ હેઠળ “જ્યારે દાવો કરવાનો હક્ક ઉપસ્થિત થાય” તે પ્રશ્ન કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન બની

જાય છે, જેને અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટે ટ્રાયલમાં મુદ્દો ઘડીને નક્કી કરવા યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું છે.

૩૯. ઉપરોક્ત બાબતો માટે, હાલનો દાવો દાખલ કરવા માટેનું દાવાનું કારણ ક્યારે ઉપસ્થિત થયું, એટલે કે વાદીને દાવો કરવાનો હક્ક ક્યારે પ્રાપ્ત થયો તે પ્રશ્ન કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન હોવાથી, સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળ પ્લેઈન્ટ રદ કરી શકાય નહીં તેવો ટ્રાયલ કોર્ટે બાંધેલો અભિપ્રાય કાયદાની કોઈ પ્રગટ ભૂલથી પીડાતો હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૪૦. અરજદાર તરફે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણયો હાલના કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અલગ પડે છે.

૪૧. ઉપરોક્ત બાબતો સાથે, અમને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ અમારા અસાધારણ સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે આ યોગ્ય કેસ જણાતો નથી, તે મુજબ અરજી ફગાવી દેવામાં આવે છે. સીપીસી ના ઓર્ડર ૭ રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજી રદ કરવાના હુકમ સામેનો પડકાર નકારી કાઢવામાં આવે છે. હાલની અરજી પેઝિંગ હતી તે દરમિયાન દાવાની કાર્યવાહી ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય માટે સ્થગિત રહી છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, ન્યાયના હિતમાં નીચે મુજબના નિર્દેશો આપવાનું અમને યોગ્ય અને વાજબી જણાય છે:—

(૧) ટ્રાયલ કોર્ટે શક્ય તેટલી ઝડપથી, પ્રાધાન્યરૂપે આજથી આઠ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં, પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોની સહાયથી વિવાદને લગતા તમામ મુદ્દાઓ નક્કી/ઘડવા.

(૨) ઉપર જણાવ્યા મુજબ તમામ મુદ્દાઓ ઘડ્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે પક્ષકારોને તેમના પુરાવા રજૂ કરવાની યોગ્ય તક આપ્યા પછી અન્ય મુદ્દાઓ સાથે મુદતનો મુદ્દો નક્કી કરવો.

(૨) કોઈપણ સંજોગોમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે કોઈપણ પક્ષકારને કોઈપણ મુદત આપ્યા વિના, સમયબદ્ધ રીતે, શક્ય તેટલી ઝડપથી દાવો ચલાવવા અને આગળ વધારવાનો પ્રયાસ કરવો.

૪૨. ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિર્દેશોને આધીન, હાલની અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૪૩. ખુદી અદાલતમાં આ હુકમ લખાવ્યા પછી, આ કોર્ટની દખલગીરીના કારણે દાવાની કાર્યવાહી દસ (૧૦) કરતાં વધુ વર્ષો સુધી સ્થગિત રહી છે તે નોંધીને, અરજદાર તરફે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા આ હુકમના અમલ પર સ્ટે આપવા માટે કરવામાં આવેલી અરજ આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે.

(સુનિતા અગ્રવાલ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(ડી. એન. રે, ન્યાયમૂર્તિ)

વર્ષા દેસાઈ

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.